

RIDDERHOFSTAD NIJEVELT: KLOOSTERMOPPEN EN BAKSTENEN

Middeleeuwen

De middeleeuwen was de periode tussen de jaren 500 en 1500. Als we het over een middeleeuws kasteel hebben, denken we in eerste instantie aan een zwaar stenen bouwwerk met dikke muren, torens, een ophaalbrug en een gracht.

Er is heel wat aan vooraf gegaan voor het zover was. In het begin werden kastelen waarschijnlijk gebouwd van dezelfde materialen als waarmee de gewone burger zijn woning maakte: van hout en leem.

Het kasteel zag er wel zwaarder en steviger uit dan de huizen en er lag een gracht omheen, maar steen kwam er niet aan te pas. Voor ca. 1150 was er geen sprake van het gebruik van baksteen. Terwijl de Romeinen wel met bakstenen bouwden. Deze kunst ging rond 250 verloren. Pas in de 12e eeuw kwam het gebruik van baksteen weer terug. Bouwen in steen werd betaalbaar, omdat de benodigde klei in grote hoeveelheden in het door de rivier gevormde land aanwezig was.

Voor het bouwen van de eerste gebouwen van steen is een vrij grote maat steen gebruikt. Deze baksteen wordt “de kloostermop” genoemd. Omdat baksteen in die eerste tijd duur was, deed men toen al aan “recyclen”. Men (her)gebruikte stenen van gebouwen die afgebroken werden. Deze stenen werden goed schoon gebikt en opnieuw gebruikt. De stenen werden meestal vlakbij het te bouwen bouwwerk gebakken. Er moest natuurlijk wel geschikte klei in de buurt zijn.

Op het schoolplein van de basisscholen in Veldhuizen zijn resten gevonden van baksteenindustrie: er zijn ovens en een droogloods gevonden. Tijdens archeologisch onderzoek troffen archeologen op een dag palenrijen (13e-14e eeuw) aan. Deze bleken onderdeel te zijn geweest van een houten gebouw. Het gebouw had een lengte van wel 73 meter. Na verder onderzoek werd duidelijk dat hier een haaghuis had gestaan. Een haaghuis is een lange, open loods, waarin nog te bakken bakstenen werden gedroogd. Het valt aan te nemen dat de stenen gebruikt zijn voor de bouw van kasteel Nijvelt.

Ook werden er stookvloeren van veldovens gevonden, die bestonden uit een 8 tot 10 centimeter dikke laag van oranje verbrande klei. Deze vloeren wijzen op eenvoudige veldovens die bedoeld waren voor eenmalig gebruik. De oven werd in feite om de te bakken stenen heen gebouwd, waarbij op regelmatige afstand tussen de stenenrijen gangen werden uitgespaard, waarin brandstof als hout en turf werd opgestapeld. De oven werd aan de boven- en zijkanten afgesloten met al gebakken stenen, waarna het hele bouwsel werd afgesmeerd met klei. Na het hele bakproces moest de oven uit elkaar gehaald worden om bij de versgebakken stenen te komen. En zo bleef alleen een stookvloer achter. Rondom Nijvelt zijn vier van dergelijke ovenvloeren gevonden.

Bron:

-Het kasteel Nijvelt, Dr.D.W. Gravendeel en O.J. Wttewaall, tijdschrift Historische Vereniging VDMH, maart 1991

-Nijvelt, een verdwenen kasteel in Leidsche Rijn, Rene de Kam, tijdschrift Historische Vereniging VDMH, maart 2006